

MAKROØkonomi

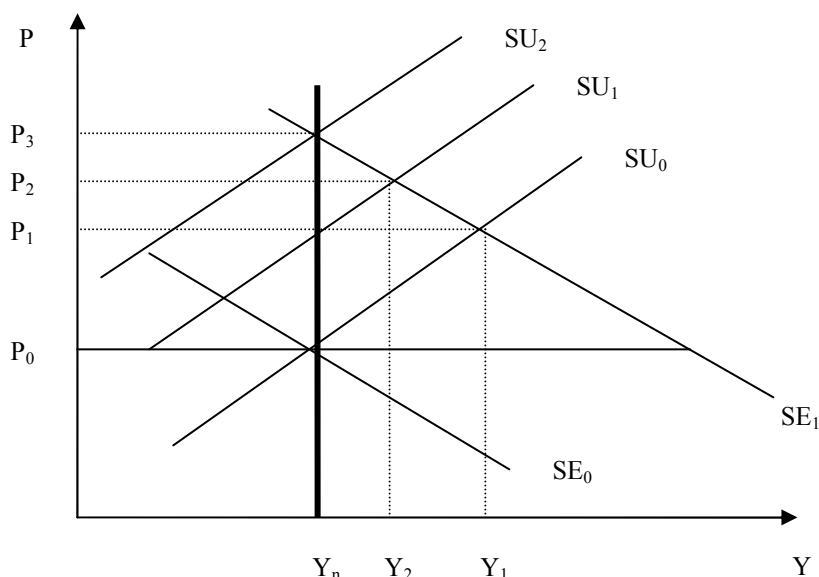
Kapitel 12 - Stabiliseringspolitik på langt sigt

Vejledende besvarelse

Opgave 1

Antag en lille åben økonomi med faste valutakurser og frie kapitalbevægelser. Landet har oparbejdet et pænt stort overskud på betalingsbalancens løbende poster men har til gengæld en uacceptabel høj ledighed – der dog svarer til den strukturelle ledighed. Myndighederne gennemfører derfor en ekspansiv finanspolitik ved at sænke skatterne.

1. I bedes analysere den ekspansive finanspolitik både på kort sigt og på langt sigt i et SE/SU diagram, idet I tager udgangspunkt i, at nationalindkomsten svarer til den potentielle nationalindkomst Y_n . I skal redegøre for tilpasningsprocessen både på kort og på langt sigt.

På kort sigt vil de lavere skatter øge det private forbrug C og dermed nationalindkomsten Y . Det øger samtidigt beskæftigelsen/reducere ledigheden og medføre et stigende lønpres. Da virksomhederne vil lægge de stigende lønninger oven i priserne vil det på kort sigt presse prisniveauet op fra P_0 til P_1 .

Dette vil betyde en faldende realvalutakurs svarende til en forværring af konkurrenceevnen. Nettoeksporten vil derfor falde. Det forstærkes af en stigning i importen som følge af stigningen i nationalindkomsten. På kort sigt vil den samlede effekt dog være en stigning i Y fra Y_n til Y_1 .

Udgangspunktet for den igangværende overenskomstperiode var, at lønmodtagerne forventede prisniveauet P_0 , idet de havde forventet nationalindkomsten Y_n svarende til den strukturelle ledighed U_n . Men ledigheden blev altså under den strukturelle ledighed (svarende til at $Y > Y_n$), og prisniveauet steg derfor til P_1 , der er højere end P_0 . På længere sigt (nærmere

betegnet ved de kommende overenskomstforhandlinger) vil lønmodtagerne derfor indbygge prisniveauet P_1 i deres lønkrav. Det vil således skubbe SU kurven opad. Priserne vil derfor stige yderligere og nettoeksporten forværre tilsvarende.

Denne proces vil fortsætte, indtil ledigheden atter stiger til det strukturelle niveau svarende til, at nationalindkomsten er lig den potentielle nationalindkomst Y_n . Som vi så i kapitel 11 betyder det, at prisniveauet svarer til det forventede prisniveau, og økonomien er dermed atter i ligevægt.

På langt sigt er der således ikke er nogen virkning af en ekspansiv finanspolitik på nationalindkomsten Y . På langt sigt vil stigningen i det private forbrug netop blive modsvaret af en faldende nettoeksport.

2. Hvad er effekten af den førte politik på betalingsbalancen? I skal besvare spørgsmålet både ud fra en analyse af forsyningsbalancen og ud fra en analyse af opsparings- investeringsbalancen.

I forsyningsbalancen vil den ekspansive finanspolitik gennem lavere skatter T medføre et større privatforbrug, C og dermed større nationalindkomst, Y . Det vil presse priserne i vejret og dermed forværre konkurrenceevnen. Nettoeksporten vil derfor reduceres, således at nationalindkomsten Y på langt sigt vil være uændret og betalingsbalancen forværret.

Stigningen i det private forbrug som følge af skattelettelserne (eller stigningen i G) vil, som nævnt ovenfor, netop blive modsvaret af faldet i nettoeksporten. Der er **fuld inflationær crowding-out**.

I opsparingsinvesteringsbalancen hvor $BB = (S - I) + (T - G)$ vil den finanspolitiske ekspansion mindske $(T - G)$ med uændret S og I og dermed forværre betalingsbalancen.

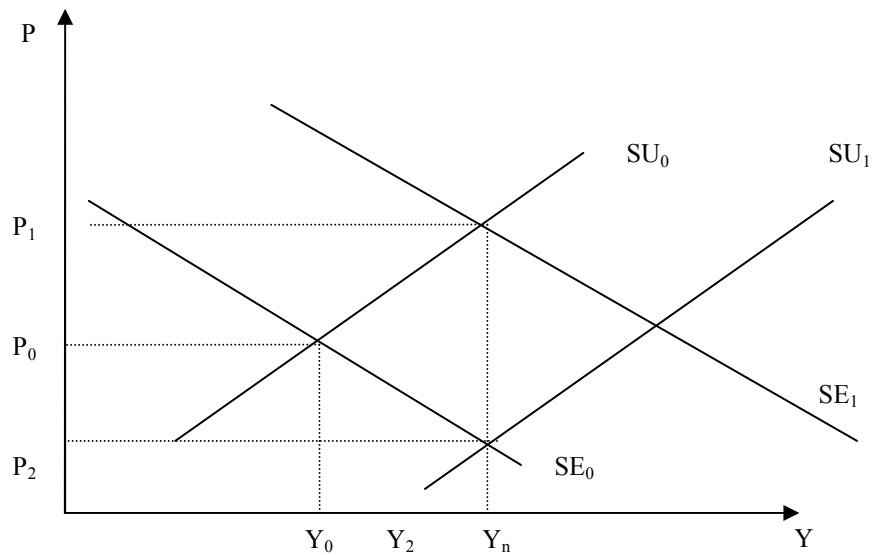
3. Ville det have ændret på svaret i spørgsmål 1, såfremt ledigheden i udgangssituationen havde været højere end den strukturelle ledighed varende til at nationalindkomsten havde været under den potentielle nationalindkomst?

I det tilfælde ville økonomien fx være i udgangssituationen med en nationalindkomst på Y_0 og et prisniveau på P_0 som skitseret i nedenstående figur.

Også i det tilfælde vil de lavere skatter øge det private forbrug C og dermed nationalindkomsten Y og reducere ledigheden. Men da nationalindkomsten er under den potentielle nationalindkomst svarende til, at ledigheden er over den strukturelle ledighed vil priserne være mindre end lønmodtagerne havde forventet. Der er derfor ikke noget lønpres. Tværtimod betyder den høje ledighed og lave prisniveau, at lønmodtagerne reducerer lønkravene, hvorved SU -kurven forskydes nedad. Hvis ikke myndighederne havde grebet ind ville økonomien således på sigt etablere en ligevægt ved nationalindkomsten Y_n og prisniveauet P_2 .

Skattelettelserne og den deraf følgende øgede efterspørgsel forskyder imidlertid SE kurven fra SE_0 til SE_1 . Den højere efterspørgsel presser isoleret set priserne i vejret, som vi så ovenfor. På langt sigt vil ligevægten således i dette tilfælde blive etableret ved nationalindkomsten Y_n og prisniveauet P_1 .

Uagtet om myndighederne griber ind eller ej, vil økonomien bevæge sig mod en ligevægt med en nationalindkomst svarende til den potentielle nationalindkomst og en ledighed svarende til den strukturelle ledighed. Prisen for indgrebet er at prisniveauet er højere end ellers. Det gode er, at tilpasningen sandsynligvis går noget hurtigere

Opgave 2

Verden har i perioder oplevet stigende oliepriser, og da olie er en knap ressource, vil oliepriserne alt andet lige stige i de kommende år. Stigende oliepriser betyder stigende omkostninger for virksomhederne, som de vil vælte oven i priserne. Vi vil derfor antage, at stigende oliepriser medfører et stigende markup α .

Som i opgave 1 til kapitel 11 vil vi antage, at lønrelationen (LR-kurven) på langt sigt kan skrives som $W = P \cdot (1 - u)$.

Vi beregnede i den tidligere opgave, at med en α på 0,1 kunne den strukturelle ledighed beregnes til 9,1 procent.

1. Du bedes beregne den strukturelle ledighed, såfremt stigende oliepriser øger α til 0,14.

LR-kurven:

$$W/P = 1 - u$$

PR-kurven:

$$W/P = 1 / (1 + \alpha)$$

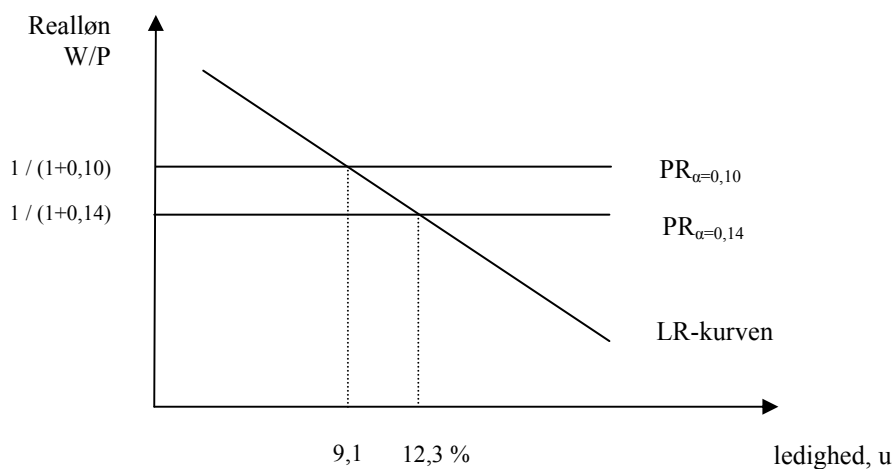
Ligevægt på arbejdsmarkedet (det vil sige, at ledigheden u svarer til den strukturelle ledighed u_n , idet u_n netop er ledigheden, når der er ligevægt på arbejdsmarkedet):

$$1 - u_n = 1 / (1 + \alpha) \Leftrightarrow$$

$$u_n = 1 - 1 / (1 + \alpha) = 1 - 1 / (1 + 0,14) = 1 - 0,8772 = 0,1228 = \underline{12,3 \%}$$

Den strukturelle ledighed vil således stige til 9,1 procent.

2. Du bedes endvidere skitsere de stigende oliepriser i et LR-PR diagram med ledigheden ud af x-aksen og reallønnen ud af y-aksen og forklare ændringen verbalt.

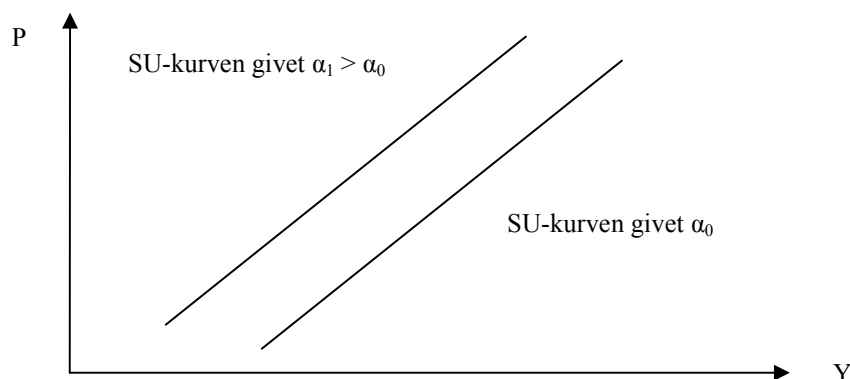

De stigende oliepriser og det dermed stigende markup forskyder PR kurven ned, idet de stigende færdigvarepriser betyder en faldende realløn. For at opretholde ligevægten på ar-

bejdsmarkedet må det modsvares af en stigende ledighed (strukturel ledighed), der dæmper lønmodtagernes reallønskrav tilsvarende.

3. Hvorledes vil de stigende oliepriser påvirke SU-kurven?

De stigende oliepriser (en stigning i α) betyder, at virksomhederne vil øge priserne for en given ledighed og dermed en given nationalindkomst. SU-kurven vil således forskydes opad, som illustreret i nedenstående figur.

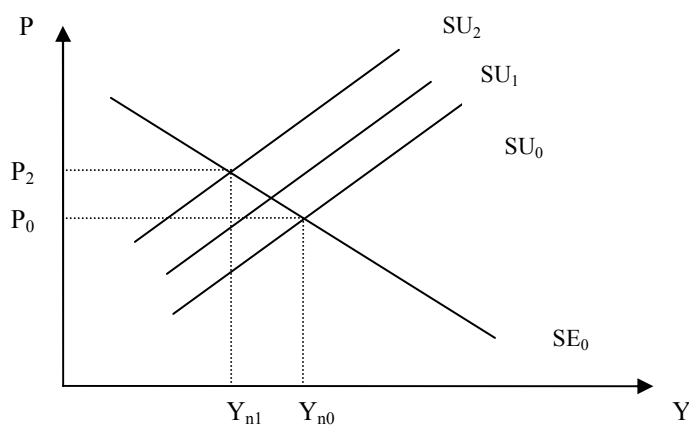

4. Du bedes nu i et SU/SE diagram analysere, hvorledes stigende oliepriser påvirker økonomien.

De stigende oliepriser har altså to effekter.

For det første øger de stigende oliepriser den strukturelle ledighed svarende til et fald i den potentielle nationalindkomst Y_n fra Y_{n0} til Y_{n1} . For det andet forskyder de SU kurven opad.

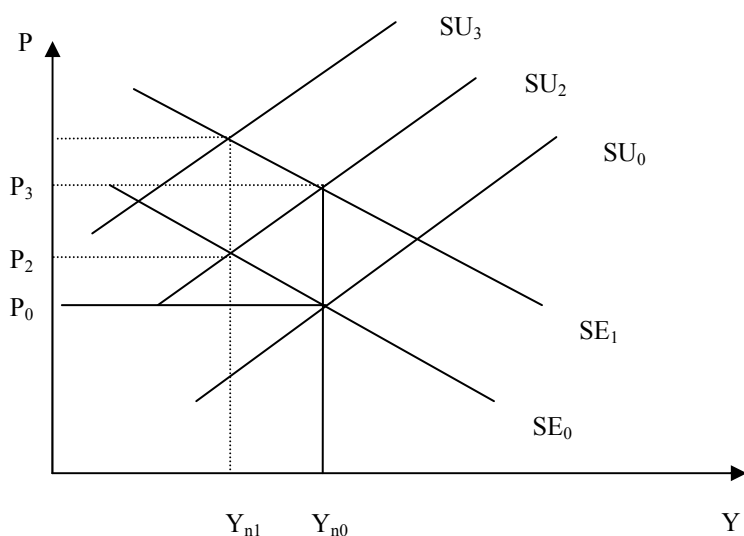
Denne proces vil blive ved, indtil nationalindkomsten Y når den nye potentielle nationalindkomst Y_{n1} , hvor ledigheden svarer til den strukturelle ledighed og det forventede prisniveau P^f svarer til det aktuelle prisniveau. Det vil sige indtil SU-kurven når SU_2 og prisniveauet er P_2 .

5. Hvorledes vil det påvirke den langsigtede ligevægt såfremt myndighederne fører en ekspansiv finanspolitik for at opretholde beskæftigelsen?

Vi har nu tre effekter. For det første øger de stigende oliepriser fortsat den strukturelle ledighed svarende til et fald i den potentielle nationalindkomst Y_n fra Y_{n0} til Y_{n1} . For det andet forskyder de fortsat SU kurven opad.

Der til kommer nu for det tredje, at den ekspansive finanspolitik vil forskyde SE kurven fra SE_0 til SE_1 i nedenstående figur.

Det betyder, at nationalindkomsten Y umiddelbart stiger til over Y_{n1} og ledigheden dermed falder til under den strukturelle ledighed. Umiddelbart vil den ekspansive finanspolitik således reducere ledigheden. Den lavere ledighed presser dog lønkravene og dermed færdigvarepriserne op fra P_2 (der ville have været ligevægtsprisniveauet, såfremt myndighederne ikke havde grebet ind) til P_3 .

Det vil lønmodtagerne indbygge i deres lønkrav ved de kommende overenskomstforhandlinger, og da virksomhederne vælter de stigende lønkrav oven i færdigvarepriserne vil det forskyde SU kurven yderligere op.

Denne proces vil blive ved, indtil nationalindkomsten Y igen når den potentielle nationalindkomst Y_{n1} , hvor ledigheden igen svarer til den strukturelle ledighed og det forventede prisniveau P^f svarer til det aktuelle prisniveau. Det vil sige indtil SU-kurven når SU_3 og prisniveauet er P_3 .

På langt sigt er den eneste effekt af at føre en ekspansiv finanspolitik for at sikre beskæftigelsen således et stigende prisniveau. det var faktisk den politik man førte tilbage i 1970'erne oven på den første oliekrise og som medførte en periode med meget kraftig inflation.

Opgave 3

Antag at vi i Danmark – det vil sige et lille land med faste valutakurser og frie kapitalbevægelser – foretager en devaluering.

1. I bedes vurdere hvorledes devalueringen vil påvirke konkurrenceevnen, nationalindkomsten, beskæftigelsen og renteniveauet på kort sigt.

Devalueringen vil svække den effektive kronkurs og dermed forbedre konkurrenceevnen. Det vil øge nettoeksporten og dermed nationalindkomsten og beskæftigelsen.

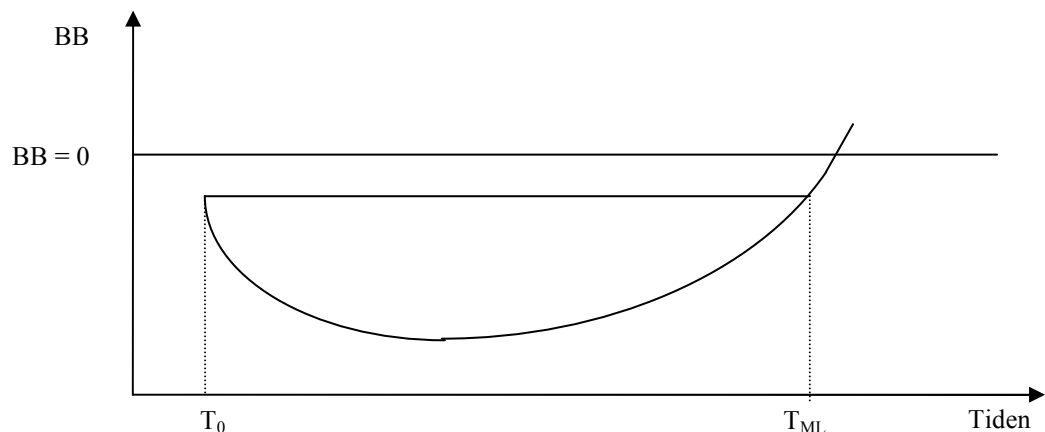
I det omfang devalueringen svækker tilliden til landets fremtidige valutakurspolitik, vil rentespændet til udlandet øges. Renteniveauet vil da alt andet lige stige.

2. Hvorledes vil devalueringen påvirke betalingsbalancen
  - a. På meget kort sigt hvor Marshall-Lerner betingelsen ikke antages at være opfyldt

Da vil importforordyrelsen være større end den mængdemæssige stigning i nettoeksporten. Betalingsbalancen vil således forværres.

- b. På længere sigt, hvor betingelsen antages at være opfyldt. I skal i den forbindelse inddrage J-kurve effekten.

Efterhånden vil eksportmængden stige og importmængden falde så meget, at betalingsbalancen forbedres. Det er det, som J-kurve effekten viser.

3. Hvorledes vil devalueringen påvirke inflationen og dermed betalingsbalancen på længere sigt?

Devalueringen øger prisen på importerede varer. Reallønnen vil således være faldende. Samtidig forbedres nettoeksporten og ledigheden falder derfor. Lønpresset vil derfor være stort ved de kommende lønforhandlinger. Kimen til en pris – løn – spiral er dermed lagt. Inflationen vil således stige.

Konkurrenceevnefordelen vil således atter blive spist op og måske mere til. Betalingsbalancen vil således atter forværres.